

Bakgrunn for vedtak

Øvre Ullestadåna kraftverk

Hjelmeland kommune i Rogaland

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Clemens Kraft AS
Referanse	201300081-25
Dato	20.12.2016
Notatnummer	KSK-notat 79/2016
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Tor Carlsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Clemens Kraft AS søker om å utnytte et fall i Ullestadåna på 114 meter fra et inntak på kote 445 til en kraftstasjon på kote 331. Vannveien vil bestå av 1410 meter nedgravd rørgate. Middelvannføringen er beregnet til 1220 l/s og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 3050 l/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,6 MW og vil gi en årlig produksjon på 8,2 GWh. Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på omtrent 1390 meter i Ullestadåna. Det er planlagt å slippe en minstevannføring på 100 l/s hele året. Det foreligger også alternative utbyggingsplaner med kraftstasjon på kote 325, slukeevne på 2440 l/s, installert effekt på 2,3 MW og en årlig produksjon på 8,4 GWh.

Hjelmeland kommune har ikke vesentlige merknader til kraftverket. **Fylkesmannen i Rogaland** mener det kan gis konsesjon til Øvre Ullestadåna kraftverk. **Rogaland fylkeskommune** tilrår konsesjon under forutsetning av at kraftstasjonen ligger over en foss i nedre deler av tiltaket.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,2 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2013-15) har NVE klarert drøyt 2,0 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempe ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempe til et akseptabelt nivå.

Øvre Ullestadåna kraftverk vil produsere 8,2 GWh i et gjennomsnittså og ha en utbyggingspris som er omtrent på gjennomsnittet for små vannkraftverk. I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Øvre Ullestadåna kraftverk vil være et bidrag til fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE har også vektlagt at tiltaket har høy andel vinterproduksjon. Hensynet til landskapsverdier er imidlertid vektlagt. Ved en utbygging etter alternativet hvor kraftstasjonen legges på kote 331 mener NVE at de negative virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Clemens Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Øvre Ullestadåna kraftverk i henhold til reviderte planer av 22.6.2016 med alternativ kraftstasjonsplassering på kote 331. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	7
NVEs vurdering.....	14
NVEs konklusjon	17
Forholdet til annet lovverk	19
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven.....	21
Vedlegg	23

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Clemens Kraft AS, datert 6.11.2015*:

«**SØKNAD OM KONSESJON FOR BYGGING AV ØVRE ULLESTADÅNA KRAFTVERK**

Clemens Kraft AS planlegger sammen med fallrettseiere å utnytte deler av fallet i Ullestadåna i Hjelmeland kommune i Rogaland til kraftproduksjon i Øvre Ullestadåna kraftverk og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven om tillatelse til:

- Bygging av Øvre Ullestadåna kraftverk som beskrevet i vedlagte søknad

2. Etter energiloven om tillatelse til

- Bygging og drift av Øvre Ullestadåna kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden
- Anleggskonsesjon

Det søkes om tidsubegrenset konsesjon.

Det opplyses at det foreligger avtaler med berørte fallrettseiere som dokumenterer avtaler om overdragelse av alle rettigheter til fall som er nødvendige for å gjennomføre prosjektet.

Når det gjelder nettilknytning, er Clemens Kraft AS i dialog med Lyse Elnett som er område-konsesjonær. Det er planlagt nedgravd kabel ned til ny trafo ved Ullestad kraftverk.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av den vedlagte utredningen.»

* Etter befaringsavtale med NVE om en utredning av alternativ kraftstasjonsplassering. De reviderte planene med alternative utbyggingsløsninger ble sendt NVE den 22.6.2016. NVE forholder seg til disse reviderte planene videre i dette dokumentet.

Øvre Ullestadåna kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	2,6
Spennning	kV	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	2,6
Omsetning	kV/kV	6,6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	1500
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Øvre Ullestadåna kraftverk, hoveddata etter reviderte planer av 22.6.2016:

Øvre Ullestadåna kraftverk, hoveddata					
TILSIG		Hovedalternativ	Hovedalternativ med 2,5 ganger slukeevne	Alt. stasjonsplassering kote +331	Alt. Stasjonsplassering med 2,5 ganger slukeevne
Nedbørfelt*	km ²	19,3	19,3	19,3	19,3
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	38,4	38,4	38,4	38,4
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	63,2	63,2	63,2	63,2
Middelvannføring	m ³ /s	1,22	1,22	1,22	1,22
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,10	0,10	0,10	0,10
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,14	0,14	0,14	0,14
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,10	0,10	0,10	0,10
Restvannføring**	m ³ /s	1,51	1,51	1,5	1,5
KRAFTVERK					
Inntak	moh.	445	445	445	445
Avløp	moh.	325	325	331	331
Lengde på berørt elvestrekning	m	1450	1450	1390	1390
Brutto fallhøyde	m	120	120	114	114
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,262			
Slukeevne, maks	m ³ /s	2,44	3,05	2,44	3,05
Slukeevne, min	m ³ /s	0,24	0,24	0,24	0,24
Planlagt minstevannføring, sommer	m ³ /s	0,10	0,10	0,10	0,10
Planlagt minstevannføring, vinter	m ³ /s	0,10	0,10	0,10	0,10
Tilløpsrør, diameter	mm	1000	1000	1000	1000
Tilløpsrør, lengde	m	1460	1460	1410	1410
Installert effekt, maks	MW	2,3	2,7	2,2	2,6
PRODUKSJON***					
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	5,2	5,4	4,9	5,1
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	3,2	3,3	3,0	3,1
Produksjon, årlig middel	GWh	8,4	8,7	7,9	8,2
ØKONOMI					
Utbyggingskostnad (år)	mill.kr	38,0	39,4	37,5	38,9
Utbyggingspris (år)	Kr/kWh	4,52	4,52	4,74	4,74

*Totalt nedbørfelt, inkl. overføringer, som utnyttes i kraftverket

**restfeltets middelvannføring like oppstrøms kraftstasjonen.

*** Netto produksjon der foreslått minstevannføring er fratrukket

Om søker

Clemens Kraft er et heleid datterselskap av Opplysningsvesenets fond. Opplysningsvesenets fond er hjemlet i Grunnloven § 116 og er underlagt Kulturdepartementet. Clemens Kraft bygger og drifter kraftverk på egen grunn eller inngår avtaler med andre grunneiere. Clemens Kraft har inngått en avtale med grunneierne som har fallrettighetene i Ullestadåna. Det er til sammen 14 grunneiere til prosjektet.

Beskrivelse av området

Ullestadåna ligger i Hjelmeland kommune rett sørøst for Årdal. Elva renner nordvestover fra Beinskjervatnet til den renner ut i Storåna ved Tveit. Fylkesvei 661 går langs elva på strekningen der hvor tiltaket er planlagt. Rett nedstrøms planlagt kraftstasjon ligger inntaket til Ullestadåna kraftverk. Dette kraftverket ble satt i drift sommeren 2016.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket er planlagt omtrent på kote 445. Dammen vil bli 3 meter høy og 12 meter lang.

Vannvei

Vannveien vil bestå av omtrent 1455 meter nedsprengt/nedgravd rørgate.

Kraftstasjon

Det er to alternative kraftstasjonsplasseringer i henhold til reviderte planer den 22.6.2016. Den foretrukne plasseringen i søknaden er på kote 325, men etter befaringen er det også skissert et alternativ omtrent på kote 331.

Det skal installeres en peltonturbin med installert effekt på 2,3 eller 2,6 MW avhengig av kraftstasjonsplassering og slukeevne.

Nettilknytning

Det er søkt egen anleggskonsesjon for nettilknytningen. Det vil bli lagt en omtrent 715 meter lang 22 kV jordkabel til eksisterende nett.

Veier

Store deler av rørgata vil ligge langs fylkesvei 661. Det vil bli tre permanente avkjørsler fra fylkesveien. En til inntaket, en til kraftstasjonen og en omtrent midt på rørgatetraseen der hvor rørgata krysser Mariabekken (se vedlagte detaljkart).

Massetak og deponi

Det er planlagt et deponi nær kraftstasjonen, men på motsatt side av fylkesveien.

Arealbruk

Søknaden anslår et arealbehov på 25,5 dekar i anleggsfasen og 4 dekar permanent.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Tiltaket ligger i et LNF-område i kommunens arealplan.

Samlet plan og tidligere behandlinger etter vannressursloven

Årdalselva ble behandlet i Samlet plan i St. meld. nr. 63 (1984-85). I vassdragsrapporten ble det utarbeidet to alternativer, som begge ble plassert i kategori II. Begge alternativene inkluderte en utbygging av fallet mellom Sandvatnet og Urdavatnet med en ytelse på 3,9 MW og en estimert årlig produksjon på 15,8 GWh. I tillegg innebar begge alternativene overføringer fra Beinskjervatnet og Lyngsåna til Viglesdalsvatn. Både byggingen av Urdavatn kraftverk og overføringen fra Beinskjervatnet ville ha redusert nedbørfeltet til Ullestad kraftverk.

NVE mottok en melding med forslag til utredningsprogram fra Lyse Produksjon AS, datert 04.02.2009. Her ble det presentert planer om å tappe vann fra Lyngsvatn til Sandvatnet, bygge Urdavatn kraftverk (6 MW og 23,4 GWh/år) og bygging av Nes kraftverk med inntak i Breidavadet (17 MW og 69,9 GWh/år). Denne utbyggingen ville lede en større andel av tilsiget fra Sandvatnet mot Lyngsåna, og dermed redusere tilsiget til Ullestad kraftverk. Dette alternativet ble senere forkastet av daværende søker, Lyse produksjon, til fordel for et prosjekt i Viglesdalen.

Viglesdalsalternativet skulle utnytte fallet mellom Hiavatnet/Viglesdalsvatn og Storelva ved Nes. I tillegg var det planlagt å ta inn Hellestølsåna og Lyngsåna på tilløpstunnelen via bekkeinntak/avgreining. Tiltaket ville få en installasjon på 26,3 MW og midlere årsproduksjon var estimert til 89 GWh. Lyse Produksjon AS opplyste imidlertid i e-post av 05.11.2010 at de trakk prosjektet da det ikke var økonomisk lønnsomt. De opplyste samtidig at de ville jobbe videre med et småkraftprosjekt der vannet tas inn i Hiavatnet og kraftstasjonen plasseres på Nes. Ifølge Lyse Produksjon AS vil ikke småkraftprosjektet berøre Sandvatnet, Ullestadåna, Lyngsåna eller foreslått nasjonalpark. NVE sendte e-post til Lyse Produksjon AS og en grunneier som også jobber med et småkraftprosjekt den 28.04.2011. Her ble det informert om at NVE utsetter behandling av søknader om småkraftverk i det aktuelle området til revisjonssaken for Årdalsvassdraget er avgjort av OED.

Revisjonssaken for Årdalsvassdraget ble avgjort den 6.5.2015, så NVE mener at det etter dette kan åpnes for å behandle søknader om småkraftverk i området. På tidspunktet da revisjonssaken var avgjort hadde NVE inne tre søknader om småkraftverk for Lyngsåna, Storåna og Sandvassåna kraftverk. Av disse er det kun Sandvassåna kraftverk som vil kunne påvirke vannføringen i Ullestadåna. Slik de tre søknadene foreligger, inneholder de ikke tilstrekkelig informasjon til at NVE kan behandle søknadene. NVE har dermed utsatt behandlingen av disse til de inneholder all nødvendig informasjon. Søknadene vil etter planen bli sendt på høring i starten av 2017.

Samla plan er nå vedtatt avviklet.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Nasjonale laksevassdrag

Ullestadåna er ikke nasjonalt laksevassdrag.

Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland

Øvre Ullestadåna ligger i sone Hjelmeland 1 i planen. Planen inneholder ingen spesifikke føringer for det planlagte tiltaket, men har generelle føringer for landskapsverdier som er relevant for saken.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Søknaden ble sendt ut på høring sammen med søknadene om Sagåna og Kreppingdalen kraftverk. NVE var på befaring i området den 7.6.2016 sammen med representanter for søkeren og kommunen. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Hjelmeland kommune behandlet saken den 11.2.2016:

«Hjelmeland kommune har ikkje vesentlege merknader til planane for bygging av Sagåna kraftverk, Øvre Ullestadåna kraftverk og Kreppingdalen kraftverk. Kommunen meiner samstundes det er viktig at det blir sett vilkår for utbygginga som avgrensar dei negative konsekvensar for raudlista plante- og fugleartar, og for landskapet.»

I rådmannens saksfremlegg var det gjort følgende vurdering av Øvre Ullestadåna:

«Øvre Ullestadåna ligg i LNF-område i kommuneplanen. Like nedstraums for den planlagde kraftstasjonen ligg inntaket til Ullestad kraftverk (5 MW) som er under utbygging i desse dagar. Det medfører at vassføringa i Ullestadelva blir endra frå inntaket ved Livastølsmyrane ned til kraftstasjonen ved Martebekken. Derifrå renn vatnet urørt til inntaket for Ullestad kraftverk ved Leite. Kraftstasjonen er plassert på kote 325 fordi det er ein foss frå kote 330 til kote 300 som blir synleg frå brua over fylkesvegen på kote 325. På den måten blir det visuelle inntrykket frå brua uendra, når vatnet blir slept på igjen frå kote 325. Elvestrekket som skal utnyttast går langs fylkesvegen og er delvis synleg herifrå. Det er registrert både strandsnipe og fossefall i elva, som begge er på raudlista. Redusert vassføring kan få negative konsekvensar for desse. Det er friluftsiinteresser knytt til område ved Lyngsheia, men ein har vel ikkje oppfatta at denne delen av elva er der friluftsiinteressene er størst. Utfrå dei opplysningane som er gjevne i søknaden kan ikkje rådmannen sjå at utbygginga vil ha særlege negative konsekvensar for jord- eller skogbruk. Rådmannen meiner at dei største negative konsekvensane er knytt til landskapsopplevinga som blir endra med mindre vassføring og til mulige negative konsekvensar for fugl- og planteliv i og i tilknytning til elva. På pluss sida kjem dei samfunnsøkonomiske sidene som auka verdiskaping.»

Rådmannens saksfremlegg inneholder følgende samlede vurdering av småkraftpakken:

«Kraftverk er ikkje eit eige føremål i kommuneplanen vår, og me har ikkje ein eigen kommunal plan for dette. Den fylkeskommunale strategien for små kraftverk gir heller ikkje konkrete føringar for det einskilde vassdraget. Det medfører at alle nye planar om kraftverk vil vera i strid med kommuneplanen. Det betyr ikkje at kommunen ikkje vil ha nye småkraftverk, men gjennom høyringsrunden har kommunen høve til å ta stilling til om og korleis ein ønskjer

desse kraftverka. Utbygging av vasskraft har mange positive sider – blant anna gir dei ny fornybar energi og dei generar verdiskaping i kommunen. På den andre sida er det inngrep i natur- og kulturlandskap, og dei kan ha konsekvensar for naturmangfald og folk sine muligheter til å driva friluftsliv. Dei ulike interessene må vegast mot kvarandre, og kommunen må ta stilling til om ein ønskjer eller om ein ikkje ønskjer utbygging av dei omsøkte kraftverka. Rådmannen si vurdering er at ingen av desse tre omsøkte kraftverka kjem i veldig stor konflikt med andre interesser, kvar for seg. NVE ber også om ei vurdering i forhold til sumverknaden av desse og andre tiltak i området. Det er ei kjennsgjerning at veldig mange vassdrag i Hjelmeland er påverka av vasskraftutbygging. Viss ein ser på kartet som er vedlagt frå NVE, ser ein at i dette sørlege området mellom Øvre og Nedre Tysdalsvatn og Lysefjorden så er det, om alle planlagde kraftverk blir bygde, ikkje mange urørte vassdrag, elvar og bekkjer igjen. Også i Jøsenfjorden er mange av bekkjene og elvane utbygde, eller planlagd utbygd. Rådmannen har ikkje kunnskap nok til å hevda at den samla effekten av alle desse allereie utbygde og planlagde utbyggingane vil vera veldig negativ. Ufordringa er vel at ingen har vurdert den samla effekten, då kvar utbyggar må gjera greia for konsekvensen av utbygginga innafør sitt område. Spørsmålet blir då kven som skal ta ansvar for å vurdere den samla effekten? Dersom Hjelmeland kommune meiner det er eit poeng at det skal vera elvar og bekkjer som får renna utemde i heile strekkinga, så må ein kanskje gjera ei vurdering av kva for nokre ein vil prioritera, før alle er utbygde. I dag er det to vassdrag som er varig verna mot kraftutbygging i Hjelmeland. Det er Vormovassdraget og Nordalsvassdraget (ligg også i Suldal kommune). Av dei tre omsøkte kraftverka i denne omgang er det nok Øvre Ullestadånå som er den utbygginga som flest folk vil leggja merke til, men også Sagånå vil ha ein synleg landskapseffekt. Kreppingdalen er kanskje den som har størst negativ konsekvens i forhold til biologisk mangfald fordi den påverkar i leveområdet til ein sterkt trua art. På plussida gir Sagånå størst gevinst i form av produsert energi. Rådmannen finn ikkje grunnlag for å tilrå at kommunen skal vera negativ til nokon av dei omsøkte kraftverka, fordi ingen av dei har veldig store negative konsekvensar for dei allmenne interessene, og fordi samfunnsnytta av utbygginga er større enn ulempene.»

Fylkesmannen i Rogaland uttalte seg til småkraftpakken den 14.2.2016. I brevet ble det konkludert med følgende:

«I en vurdering av de tre første småkraftprosjektene i den annonserte «Hjelmelandspakka» har Fylkesmannen vurdert potensielle effekter på naturmangfold, allmenne interesser og samla belastning. Fylkesmannen finner det ikke forsvarlig å gi konsesjon til Sagåna og Kreppingdalen kraftverk, mens Øvre Ullestadåna kraftverk kan gis konsesjon.»

I vurderingen av kraftverket står det blant annet følgende:

«Ett av de viktigste målene på omfanget til et inngrep er hvorvidt det fører til en reduksjon av inngrepsfri natur (INON). Dette er områder som har stor betydning for rekreasjon og opplevelse. Samtidig legger slik natur grunnlaget for verdifulle urørte økosystem som får utvikle seg i fravær av menneskeskapt påvirkning. Det har vært en politisk målsetning at inngrepsfri natur i størst mulig grad skal bevares for fremtida. Sagåna kraftverk og Kreppingdalen kraftverk vil føre til et samla bortfall av 4,73 km² inngrepsfri natur.»

Hjelmeland ligger i Ryfylke, et distrikt som går inn under det vestnorske fjordlandskapet. Her finner man landskapskvaliteter av regional, nasjonal og internasjonal verdi. Et mangfold av kontrastrike landskapselement som fjordspeil, bratte fjordsider og fjell, elver og fosser,

vegetasjonsbelter og særprega kulturmiljø bidrar til høy inntrykksstyrke. Dette unike fjord- og fjellandskapet står i en særstilling i Rogaland, og har høy verdi i forhold til opplevelse, rekreasjon og reiseliv. Av de tre omsøkte prosjektene knytter det seg størst rekreasjons- og opplevelsesverdi til Sagåna, som er et sentralt element i det vakre landskapet ved Tysdalsvatnet.

Det er også i Ryfylke potensialet for utbygging av små kraftverk er størst. Regionen er allerede sterkt prega av den store vannkraftutbygginga Ulla-Førre som ble åpna i 1982. Her produseres 4,45 TWh strøm årlig, og er det største vannkraftanlegget i Nord-Europa. Rogaland har fremdeles et beregna utbyggbart vannkraftpotensial på 16,7 TWh, likevel utgjør små kraftverk bare 1,5 TWh. Hjelmeland er en av de største kraftkommunene i fylket med 12 vannkraftverk i drift, med ytterligere fem under bygging (NVE Atlas). De store magasinene Lyngvatn, Strandavatn og Nilsebuvatn er allerede overført til Lysebotn kraftverk, som ligger i Forsand kommune. De gode prosjektene er på god vei å tynnes ut også i Hjelmeland, og vi mener at man skal være kritisk til fremtidige prosjekter. Dette gjelder spesielt små kraftverk, hvor lønnsomheten ofte ikke står i stil med inngrepene. Dette er bit-for-bit utbygging, hvor hvert enkelt inngrep isolert kan sett ha moderat betydning, men summen av inngrepa kan medføre at opplevelsesverdien knytta til landskapet blir sterkt ødelagt eller går tapt.

Fylkesmannen mener at fremtidige prosjekter bør ta sikte på å legges til områder som allerede er sterkt berørt av kraftverksaktivitet, og heller spare de få gjenværende uberørte områder. Derfor råder Fylkesmannen NVE til å ikke gi konsesjon til Sagåna og Kreppingdalen kraftverk, med bakgrunn i beliggenhet i gjenværende urørte områder. Et betydelig frafall av INON, samt reduserte kår for viktige bekkekløfter og rødlistearter taler for å ikke bygge ut disse to vassdragene. For Kreppingdalen kraftverk knytter det seg også usikkerhet til vassdragets status for anadrom fisk. Samtidig mener Fylkesmannen det kan gis konsesjon til Øvre Ullestadåna kraftverk. Dette er et område som allerede er – og vil bli – påvirket av vannkraftverk og annen menneskelig aktivitet, og det knytter seg ikke større naturmangfoldverdier til den delen av vassdraget slik det fremstår i dag.»

Rogaland fylkeskommune behandlet saken i Fylkesutvalget den 23.2.2016 og gjorde følgende vedtak:

«1. Rogaland fylkeskommune tilrår konsesjon for Øvre Ullestadåna og Sagåna.

Rogaland fylkeskommune tilrår at kraftstasjonen Øvre Ullestadåna flyttes til kote 330 slik at hele fossen i området blir upåvirket.

2. Rogaland fylkeskommune frarår at det gis konsesjon til prosjektet Kreppingdalsåna.

3. For prosjekt som gis konsesjon, forutsetter Rogaland fylkeskommune at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven, jfr. saksforelegget.»

I fylkesrådets saksfremlegg er det vist til retningslinjene i *Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland*:

«Generell retningslinje

Prosjekt som fører til negativ virkning på verdier (landskap, biologisk mangfold, viktige naturtyper m.fl., jfr tematiske retningslinjer) av nasjonal verdi skal som hovedregel ikke anbefales utbygd.

Landskap

Inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskaps-elementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås (A2).

Biologisk mangfold

Utbygging av små vannkraftverk skal ikke tilrås dersom det er fare for at rødlistede arter i kategoriene kritisk og sterkt truet blir skadelidende (B1).

Ved registrerte bekkekløfter av middels verdi (B) og liten verdi (C) skal man være restriktiv med å tilrå utbygging (B4).

Inngrepsfrie områder (INON)

Det skal ikke tilrås utbygging som vil redusere villmarkspregede INON-områder (C1).

I øvrige INON-områder skal man være svært restriktiv med å tilrå utbygging som reduserer arealene (C2).»

For Øvre Ullestadåna er det da vurdert at følgende retningslinjer er gjeldende:

«Ingen nasjonale verdier. Ingen regionale landskapsverdier.

2 bekkekløfter (C-verdi) med middels negativ konsekvens (B4).

Ikke INON-tap.

SD-SMÅ tilsier at en skal være restriktiv med å tilrå utbygging i forhold til konflikter med bekkekløfter.

Av de tre omsøkte prosjektene er dette det med kortest elvestrekning med sterkt redusert vannføring (1400 meter).»

Fylkesråden konkluderer sin saksinnstilling med følgende:

«Det tilrås at prosjektet Øvre Ullestadåna gis konsesjon.

Det frarås at det gis konsesjon til Sagåna og Kreppingdalsåna.

For Sagåna begrunnes dette i første rekke med konflikter knyttet til regionale landskapsverdier og stor lengde på berørt elvestrekning.

For Kreppingdalsåna begrunnes dette i første rekke med konflikter knyttet til en sterkt truet rovfuglart og relativt stort tap av inngrepsfritt område.»

Direktoratet for mineralforvaltning uttalte seg den 11.3.2016:

«DMF kan ikke se at tiltaket berører mineralske ressurser av regional eller nasjonal verdi»

Lyse Elnett AS uttalte seg til saken den 4.4.2016:

«Overordnet regionalnett - 132 kV systemet:

I regionalnettet er det høy planaktivitet på bakgrunn av flere interne og eksterne initiativer, hvor Lyse Sentralnett og Statnetts prosjekt Lyse - Stølaheia samt introduksjon av Lysebotn II kraftverk påvirker denne delen av nettet i stor grad. Analyser viser at man utnytter store deler

av nettet fullt ut i visse driftssituasjoner, spesielt ved lett last og høy produksjon. Utbygging av Lyse – Stølaheia er planlagt ved å benytte eksisterende 132 kV trase for Lysebotn - Tronsholen linje 2. Bortfall av denne linjen medfører begrensninger i overføringsnettet mot Tronsholen. I samme periode ferdigstilles Lysebotn II som p.g. a. begrenset kapasitet i sentralnettet i og rundt Lyse stasjon vil drifte et aggregat mot 132 kV systemet til Lyse Elnett, frem til Statnett kan ta imot ytelsen. Det vises til konsesjon, NVE 201208107-15. Konsesjonen har en varighet til 2034, men Lyse Elnett anser tilknytningen som midlertidig og forutsetter at omlegging til 420 kV gjøres så snart dette er tilgjengelig i Lyse stasjon.

Denne omleggingen er tidligere indikert innen 2020-22 ref. Statnett SF høringsuttalelse, 22.03.2013, til nevnte konsesjonssøknad 201208107-15. Tidsplanen til Statnett er imidlertid utfordret gjennom nye vurderinger rundt alternative nettløsninger. Statnett ba i november 2015 NVE om tillatelse til å begynne utbygging fra Lyse til vestsiden av Høgsfjorden. Dette ble avslått av NVE, som må ha en helhetlig løsning for å kunne gi konsesjon. Statnett indikerer på sine prosjektsider en ytterligere forsinkelse på 1-3 år og omlegging er da tidligst mulig etter 2023. Etter omlegging til 420 kV vil den aktuelle kapasiteten være frigjort fra 132 kV systemet, uten å gjøre tiltak i nettet.

Andre tiltak som er under vurdering er:

- Temperaturoppgradering av eksisterende linjer.
- Trådbytte
- Nye overføringer i 132 kV systemet fra Stokkeland mot Seldal.

Lyse Elnett har engasjert konsulent for å avdekke hvilket potensiale og kostnader slike tiltak innebærer. Resultatet av arbeidet er ikke klart innen høringsfristen. Avhengig av eventuelle tiltak vil det kunne komme i konflikt med utbyggingen av Lyse - Stølaheia prosjektet til Lyse Sentralnett/Statnett.

For å oppsummere: Det er ikke kapasitet i dagens nettsystem før kraftverket Lyseboten II er lagt over på 420 kV i ny Lyse transformatorstasjon, frem til november 2015 indikert å kunne skje i perioden 2020-2022. Endringer i prosjektet Lyse-Stølaheia forsinker denne prosessen ytterligere 1-3 år. Lyse Elnett undersøker muligheter for tiltak på eksisterende linjer for å øke kapasiteten, resultatet av undersøkelsen er ikke klart p.t.

Regionalnett i Ryfylke - 50 kV systemet:

I Dalen transformatorstasjon transformeres det mellom 132 kV og 50 kV. Også her er man nær ved driftsmessige begrensninger ved introduksjon av ytterligere småkraft i underliggende nett. Det blir i disse dager satt i drift 8 MW ny småkraft i samme geografiske område, Tverråna og Ullestad kraftverk, og Lyse El nett ser frem til å høste erfaringer fra driften av nettet med denne kraften tilknyttet. Driftserfaringer fra den nye kraften vil inngå i vurderinger som nå gjøres for hele dette systemet i den hensikt å legge langtidsplaner som skal sikre nettsystemet i årene som kommer. Lyse Elnett vil kjøre denne prosessen i tiden fremover, og økt kapasitet i regionalnettet i Ryfylke bør sammenfalle i tid med frigivelse av kapasitet i overliggende 132 kV system.

Høyspent distribusjon i Årdal - 11/22 kV system:

Stedsnavn er hentet fra NVE sin kartløsning på konsesjonssidene.

Øvre Ullestadåna beskriver i konsesjonssøknaden en tilknytning mot 50 kV Årdal - Nes. Lyse Elnett antar det her er ment 22 kV løsningen som er opprettet til Tverråna og Ullestad kraftverk, dette området ligger mellom Tveit og Ullestad i kartløsningen. En innledende nettanalyse avdekker ikke problemer med spenning- eller belastningsforhold. Løsningen anses som gjennomførbar.

Sagåna beskriver i konsesjonssøknaden en tilknytning mot 22 kV 200m fra kraftstasjonen. Lyse Elnett antar det her er ment 25 Feal 11 kV linjen som i dag forsyner Målandsdalen ned mot Tysdalvatnet. Denne forbindelsen er ikke kraftig nok til den omsøkte produksjonen, da spesielt med tanke på spenningssprang og spenningsvariasjoner. Også dette prosjektet må se mot 22 kV nettet etablert nær Ullestadområdet - 4,3 km i luftlinje fra kraftstasjonen. En rask nettbetraktning viser at etablering av 22 kV i området vil kunne tillate tilknytning av omsøkt produksjon.

Begge kraftverk må påregne å måtte dokumentere at de samsvarer med Statnetts funksjonskraft i kraftsystemet (FIKS 2012) når aktuell nettløsning foreligger.

Nettløsning for begge prosjekter vil på høyspent distribusjonsnett være gjennomførbare innen en periode på 1-2 år. Aktuell løsning, tidsplaner og grensesnitt avklares med den enkelte aktør gjennom søknad om nettilknytning.

Det understrekes at kapasiteten i overliggende regionalnett må være avklart før tilknytningsprosessen kan starte.

Andre prosjekter som påvirker nettsystemet:

I områdene som nettmessig relaterer til 132 kV systemet finner vi en rekke 'ny fornybar' prosjekter, vannkraft i Ryfylke og Lysefjorden, samt vindkraft og noe vannkraft i kommunene Sandnes og Gjesdal. Dette potensialet kommer i tillegg til den kraften som allerede er omtalt. Alle nye prosjekter vil treffe de samme utfordringene og Lyse Elnett vil tidligst kunne ta imot ny kraft når kapasiteten i 132 kV nettet er tilgjengelig. Når de tekniske løsningene og tidsplanene er til stede vil Lyse Elnett gjenoppta dialog med de aktører som ønsker det.»

Statens vegvesen uttalte seg til saken den 14.3.2016:

«Statens vegvesen sitt hovedfokus i denne saka er forvaltning og drift av det overordna vegnettet, samt konstruksjonar knyttet til vegnettet (bru, fundament, m.m.). Alle tiltak, nærføringar og kryssingar av offentleg veg med kabel/leidning, skal klarerast med Statens vegvesen.»

Søkers svar på høringsuttalelsene:

«Fylkesmannen i Rogaland

Fylkesmannen i Rogaland har ingen merknader til søknaden og åpner opp for at det gis konsesjon til Øvre Ullestadåna kraftverk.

Kommentar:

Vi tar Fylkesmannens positive uttalelse til etterretning.

Rogaland fylkeskommune

Rogaland fylkeskommune tilrår at prosjektet Øvre Ullestadåna kraftverk gis konsesjon.

Kommentar:

Vi tar Fylkeskommunens positive uttalelse til etterretning.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

DMF kan ikke se at tiltaket berører mineralske ressurser av regional eller nasjonal verdi.

Kommentar:

Vi tar DMFs positive uttalelse til etterretning.

Lyse Elnett

Lyse Elnett uttaler at en innledende nettanalyse ikke avdekker problemer med spennings- eller belastningsforhold og at løsningen anses som gjennomførbar.

Kommentar:

Vi tar Lyse Elnett sin positive uttalelse til etterretning.

Statens vegvesen

Statens vegvesen uttaler at alle tiltak, nærføringer og kryssinger av offentlig vei med kabel/ledning skal klareres med Statens vegvesen.

Kommentar:

Vi tar Statens vegvesen sin uttalelse til etterretning.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 19,3 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 1,22 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 15,1 %, og nedbørfeltet har ingen breer. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende vinterflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 140 og 100 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 100 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 3,05 m³/s for det største alternativet og minste driftsvannføring 0,24 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 100 l/s hele året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 85 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 250 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 100 l/s hele året, vil dette gi en restvannføring på omtrent 183 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 42 dager i et middels vått år. I 125 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 290 l/s ved kraftstasjonen.

Produksjon og kostnader

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene, som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Øvre Ullestadåna kraftverk til omtrent 8,2 GWh fordelt på 5,1 GWh vinterproduksjon og 3,1 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 38,9 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4,74 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. NVE kommer frem til en lavere pris for det elektromekaniske utstyret.

Energikostnaden over levetiden (LCOE) er beregnet til 0,35 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,29-0,41). Energikostnaden over levetiden tilsvarer den verdien kraften må ha for at prosjektet skal få positiv nettonåverdi. Beregningene forutsetter en kalkulasjonsrente på 6 %, økonomisk levetid på 40 år og drifts- og vedlikeholdskostnader på 5 øre/kWh.

NVE vurderer tiltaket til å ha en lønnsomhet omtrent på gjennomsnittet sammenlignet med andre småskala vannkraftverk som det er søkt konsesjon for de siste årene. Med de forventede kraft- og elsertifikatprisene vil tiltaket kunne være lønnsomt, når det inngår i elsertifikatsystemet.

Naturmangfold

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens

relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Øvre Ullestadåna kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapporten, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Det er to verdifulle naturtyper avgrenset i influensområdet til Øvre Ullestad kraftverk. En bekkekløft og en fossesprøytzone. Begge har C-verdi. For øvrig regnes *elveløp* som en nær truet (NT) naturtype i oversikten over rødlistede naturtyper i Norge (Lindgaard & Henriksen 2011).

Begge de viktige naturtypene vil bli berørt gjennom fraføring av vann i Ullestadåna, men vil ikke bli berørt av tekniske inngrep. I *Retningslinjer for små vannkraftverk* (OED 2007) står det at naturtyper med C-verdi skal gis liten verdi. Det innebærer at man skal prøve å unngå å påvirke dem og/eller til en viss grad avbøte konsekvenser av inngrep. Samtidig står det at Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for naturtypene bekkekløft og fossesprøytsoner og at tiltak som kommer i konflikt med disse ikke kan påregne å få konsesjon.

Rogaland fylkeskommune har i sin uttalelse lagt vekt på at man skal være restriktiv med å tilrå utbygging i vassdrag med bekkekløfter. De mener allikevel at verdiene i Ullestadåna ikke er så høye at det ikke kan gis konsesjon. Ingen andre høringsparter har kommentert Øvre Ullestadåna kraftverk sin påvirkning på naturtyper.

Både bekkekløften og fossesprøytsonen vil bli påvirket av fraføring av vann slik at fuktforholdene endres. Imidlertid er de to lokalitetene på den aktuelle strekningen i Ullestadåna gjennomgående næringsfattige og artsfattige. Det er registrert 20 bekkekløfter og tre fossesprøytsoner i Hjelmeland kommune. To av bekkekløftene og én av fossesprøytsonene er påvirket av Tverråna kraftverk og Ullestad kraftverk som ligger i samme elv som Øvre Ullestadåna kraftverk. I tillegg er ytterligere fire bekkekløfter påvirket av vannkraftutbygginger fra tidligere. I vedtaket om Ullestad og Tverråna kraftverk ble det lagt vekt på at det fantes bekkekløfter av samme eller høyere verdi i vassdraget. Det ble da pekt spesielt på Hiafossen-Sendingfossen og på Rykanfossen. Begge disse to lokalitetene er allerede fraført vann gjennom overføringer til Lysebotn-utbyggingene. I tillegg foreligger det planer om nye småkraftverk som vil benytte seg av restvannføringen i begge lokalitetene. I småkraftpakke Hjelmeland er det søkt om tre småkraftverk som vil berøre fem bekkekløfter og én fossesprøytzone dersom alle blir realisert. Det vil si at over halvparten av de registrerte bekkekløftene og to av tre fossesprøytsoner i Hjelmeland kommune vil være berørt av vannkraftutbygging dersom alt får konsesjon og bygges ut.

En eventuell utbygging av Ullestadåna vil etter NVEs mening ikke i seg selv være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5. Imidlertid må den samlede belastning, jamfør naturmangfoldloven § 10, på bekkekløfter og fossesprøytsoner sies å være omfattende i området. Den samlede belastningen anses ikke alene som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet, men må tillegges vekt i den totale vektingen av fordeler og ulemper for Øvre Ullestadåna kraftverk.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke får avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

Ullestadåna ligger i landskapsregion 22 *Midtre bygder på Vestlandet*, underregion *Jøsenfjorden*. Regionen strekker seg fra Gjesdal i Rogaland til Tingvoll på Nordmøre. I grove trekk kan den ses som et belte mellom fjordmunningene og indre bygdene.

I *Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland* står det at bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås. Rogaland fylkeskommune har derfor i sin høringsuttalelse rådet til at kraftstasjonen bør flyttes til kote 330 slik at fossen i nedre deler av prosjektområdet blir upåvirket. Ingen andre høringsparter har lagt vekt på landskapsverdiene i Ullestadåna i sine uttalelser.

NVE mener at partiet mellom kote 300 og kote 330 i Ullestadåna utgjør et markant landskapselement som er godt synlig fra fylkesvei 661. Under NVEs behandling av Ullestad kraftverk som ligger rett nedstrøms i Ullestadåna, mente NVE det var viktig å begrense inngrepene i Ullestadåna og ba søker utrede et alternativ for inntaket som skånet fossen.

Figur 1 Utsikt fra fylkesvei 661 til Ullestadåna. Foto: Google Street View

Etter befaring av Øvre Ullestad ba NVE om en utredning av produksjon og kostnader ved et alternativ hvor kraftstasjonen legges på et egnet sted over kote 330. Clemens kraft har utarbeidet et slikt alternativ, men presiserer at deres foretrukne løsning er en utbygging med kraftstasjon på kote 225. Forskjellene i produksjon mellom de to ulike alternativene ligger på 0,5 GWh. Søker har samtidig skissert en utbyggingsløsning hvor slukeevnen i kraftverket økes noe i forhold til det opprinnelige omsøkte alternativet. En eventuell utbygging etter denne planen vil gi 13 færre dager med overløp og en produksjon som er 0,2 GWh lavere enn hovedalternativet. Ingen høringsparter har påpekt at Ullestadåna utgjør noe spesielt landskapselement ovenfor kote 330. Etter NVEs syn er Ullestadåna i dette partiet hovedsakelig storsteinet og bred. Det er et parti helt øverst ved inntaket hvor Ullestadåna renner over et bredt svaberg og møter bekkene fra Gråhammartjørna og Livastølmyrane hvor elva igjen utgjør et markant landskapselement. Imidlertid er dette partiet lite synlig for andre enn de som oppsøker stedet spesielt. NVE mener at dersom det gis konsesjon til Øvre Ullestadåna må det være til et alternativ som skåner landskapselementet nedenfor kote 330. NVE mener også at det på resterende strekning i Ullestadåna vil være akseptable landskapsvirkninger selv med en slukeevne på 250 % av middelvannføringen.

Konsekvenser av kraftlinjer

Linjetilknytningen til Øvre Ullestadåna vil bestå av nedgravd jordkabel som vil gå langs vei eller eksisterende rørgate til Ullestad kraftverk. Etter NVEs syn vil ikke linetilknytningen ha nevneverdige virkninger for allmenne interesser dersom den bygges i henhold til planene.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Øvre Ullestadåna kraftverk etter alternativet med stasjonsplassering på kote 331 og slukeevne på 250 % av middelvannføringen vil gi 8,2 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som normal for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Øvre Ullestadåna kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

Øvre Ullestadåna kraftverk vil produsere 8,2 GWh i et gjennomsnittså og ha en utbyggingspris som er omtrent på gjennomsnittet for små vannkraftverk. I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Øvre Ullestadåna kraftverk vil være et bidrag til fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE har også vektlagt at tiltaket har høy andel vinterproduksjon. Hensynet til landskapsverdier er imidlertid vektlagt. Ved en utbygging etter alternativet hvor kraftstasjonen legges på kote 331 mener NVE at de negative virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Clemens Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Øvre Ullestadåna kraftverk i henhold til reviderte planer av 22.6.2016 med alternativ kraftstasjonsplassering på kote 331. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder tillatelse etter vannressursloven og energiloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Clemens Kraft AS har søkt om anleggskonsesjon for installasjon og drift av elektrisk høyspentanlegg som innebærer en nettilknytning på 1500 meter 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett samt installering av en generator med spenning på 6,6 kV og en transformator for omsetning til 22 kV.

Virkningene av nettilknytningen har inngått i NVEs helhetsvurdering av kraftverksplanene. NVE mener det er hensiktsmessig å gi Clemens kraft AS anleggskonsesjon for nettilknytning, transformator og generator for Øvre Ullestadåna kraftverk.

Lyse Elnett har informert NVE om at det ikke er kapasitet i 132 kV regionalnettet for å ta imot ytterligere kraftproduksjon. Begrensningene er begrunnet med pågående ombygging av sentralnettet i området. Det vil bli frigjort kapasitet i regionalnettet til å mate inn ny produksjon når hele Lysebotn kraftverk legges over fra regionalnettet til sentralnettet. Dette ligger i planene til Statnett og Lyse Elnett, men det er usikkerhet rundt når dette vil skje. Tidligste tidspunkt anslås å være 2020/2021. NVE har gitt nødvendige konsesjoner for tilknytning av produksjonen i Lysebotn direkte til sentralnettet, men dette kan ikke gjøres før Lysebotn transformatorstasjon blir bygget og idriftsatt.

NVE vil minne om at Lyse Elnett har tilknytningsplikt for produksjon i området, og bør vurdere alternative, midlertidige tiltak for å tilknytte kraftverket før 2020/2021. Nettselskap som velger å inngå midlertidige avtaler med produsenten om produksjonsbegrensinger, må sikre at avtalen ivaretar hensynet til likebehandling av aktørene innenfor eget konsesjonsområde. Dersom Lyse Elnett mener det ikke er driftsmessig forsvarlig å tilknytte kraftverket til nettet innen rimelig tid, og/eller kostnadene ved en midlertidig løsning blir for store, må Lyse Elnett søke NVE om fritak fra tilknytningsplikten, jamfør energiloven § 3-4 annet ledd.

Clemens kraft AS må forsikre seg om at det vil være tilstrekkelig nettkapasitet for innmating av Øvre Ullestadåna kraftverk før byggingen av kraftverket starter opp. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jamfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i

vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	1220
Alminnelig lavvannføring	l/s	100
5-persentil sommer	l/s	140
5-persentil vinter	l/s	100
Maksimal slukeevne	l/s	3050
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	250
Minste driftsvannføring	l/s	240

Søker har foreslått å slippe en minstevannføring på 100 l/ gjennom hele året. Ingen høringsparter har kommentert nivået på minstevannføring. NVE har heller ikke i sitt vedtak lagt vekt på nivået på minstevannføring av hensyn til landskap eller naturmangfold.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 100 l/s hele året. Dette er i henhold til søknaden. Dersom tilsiget ved inntaket er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi inntaket. NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet ”Forholdet til energiloven”.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell angir rammene som ligger til grunn for konsesjonen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Valg av alternativ	NVE har gitt konsesjon til et alternativ med kraftstasjonsplassering omtrent på kote 331 i henhold til reviderte planer av 22.6.2016.
Inntak	Inntaket skal ligge omtrent på kote 445.
Vannvei	Vannveien skal bestå av nedgravd rørgate.
Kraftstasjon	Kraftstasjonen skal ligge på egnet sted oppstrøms kote 330 slik at vannet kan slippes tilbake i Ullestadåna over et strykparti som utgjør et landskapselement synlig fra fylkesvei 661.
Største slukeevne	Etter reviderte planer av 22.6.2016 angis en slukeevne på 3050 l/s.
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 240 l/s
Installert effekt	Søknaden oppgir 2,6 MW
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir en peltonturbin
Vei	Det skal bygges veier i henhold til kart i reviderte planer av 22.6.2016. Kartet er vedlagt under.

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Post 10: Registrering av minstevannføring m.v.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Vedlegg

Kart over Øvre Ullestadåna

